

W029094 / 22183

Wmo-nota 2013-2016

Vastgesteld door de raad op 20 december 2012

Inhoudsopgave

Vooraf	4
Deel 1 Regionaal	5
Inleiding	6
1 Uitgangspunten beleid	7
2 Reeds gemaakte keuzes	8
3 Het Gesprek	9
4 De openstaande issues	11
5 Communicatie	16
Bijlage 1 Overzicht van acties	18
Bijlage 2 Overzicht te nemen besluiten	19
Deel 2 Lokaal	21
Inleiding	22
1 Visie en doel	23
2 Meedoen aan het maatschappelijke leven	24
2.1 Actieve samenleving	24
2.2 Vrijwilligers	25
3 Eigen kracht van burgers	28
3.1 Het Gesprek	28
3.2 Mantelzorgondersteuning	31
4 Aandacht voor kwetsbare burgers	34
4.1 Mensen met een beperking	34
4.2 Kwetsbare Ouderen	35
4.3 Brede welzijnsorganisatie	36
5 De aanpak	37
5.1 Rollen en taken	37
5.2 Monitoren	37
5.3 Financiën	38
Bijlage 1 Planning uitvoering lokaal deel	40

Vooraf

De gemeente Lisse ziet zich voor een flinke uitdaging gesteld op het gebied van de maatschappelijke ondersteuning. De bevolking vergrijsst en daarmee groeit de vraag naar welzijnsdiensten en zorg. Tegelijkertijd krijgt de gemeente de komende jaren nieuwe taken omdat de rijksoverheid de zorg- en dienstverlening aan mensen met een beperking en chronisch zieken reorganiseert. De Algemene wet bijzondere ziektekosten (Awbz) wordt opnieuw ingericht en er komt waarschijnlijk nieuwe wetgeving rondom arbeidsparticipatie van mensen met een beperking. Op moment van schrijven is het kabinet gevallen en zijn deze ontwikkelingen stil komen te liggen. Toch gaan we ervan uit dat ze door gaan. Bij een toenemende vraag, nieuwe taken en een beperkt budget is het een grote uitdaging te zorgen dat Lissese burgers kunnen meedoen aan de samenleving en kunnen rekenen op ondersteuning van voldoende kwaliteit als ze dat nodig hebben.

Lisse heeft in 2007 een Kadernota Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) opgesteld. Deze nota is aan vernieuwing toe. Dit is een goede gelegenheid om het beleid voor de maatschappelijke ondersteuning te herijken en de hierboven geschetste uitdaging aan te gaan.

In het eerste deel van deze nota vindt u het regionale Beleidsplan Wmo 2013-2016. Met de gemeenten Hillegom, Noordwijkerhout en Teylingen is dit deel opgesteld. Het tweede deel van de nota is de lokale uitwerking van en een aanvulling op de regionale nota.

DEEL 1

Regionaal Wmo Beleidsplan 2013-2016

Hillegom, Lisse, Noordwijkerhout en Teylingen

Inleiding

Dit WMO-beleidsplan is de laatste stap in de ontwikkeling van het WMO-beleid door de gemeenten Hillegom, Lisse, Noordwijkerhout en Teylingen voor de periode 2013-2016. Eerder werden over dit onderwerp reeds een start- en een keuzenota opgesteld en aan de betrokken gemeenteraden voorgelegd. Deze nota's dienen in samenhang met dit beleidsplan te worden gezien.

Sinds de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) zijn gemeenten verantwoordelijk voor het compenseren van beperkingen van burgers, zodanig dat zij volwaardig in de samenleving kunnen participeren (zie kader). Gemeenten zijn vrij in de wijze waarop zij dit zogenoemde compensatiebeginsel in de praktijk invullen.

In artikel 4 van de WMO is bepaald dat gemeenten hun burgers moeten compenseren op vier domeinen. Dit zijn:

- het voeren van een huishouden;
- zich in en om de woning verplaatsen;
- zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel;
- medemensen ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aangaan.

De gemeenten van de Bollenstreek hebben dit WMO-beleid, voor wat betreft de individuele voorzieningen, tot nu toe vormgegeven op een wijze die nog het best kan worden omschreven als aanbodgericht. Krijgt een burger een bepaalde indicatie, dan heeft hij recht op de bijbehorende individuele voorziening, ongeacht de vraag of deze voorziening voor de specifieke situatie van cliënt het meest passend is. Naast dat het beleid hierdoor niet altijd effectief is, is het ook niet efficiënt: individuele voorzieningen zijn relatief duur.

Deze wijze van uitvoeren van het WMO-beleid, dreigt de komende jaren onhoudbaar te worden. Door de vergrijzing neemt de vraag naar voorzieningen uit de WMO sterk toe, terwijl door de noodzakelijke bezuinigingen de budgetten onder druk komen te staan.

De gemeenten Lisse, Noordwijkerhout, Teylingen en Hillegom hebben zich dan ook ten doel gesteld gezamenlijk de kwaliteit van de ondersteuning vanuit de WMO te verbeteren (meer maatwerk te bieden), en de kosten van de uitvoering van het beleid te drukken.

Gelijktijdig met deze beleidsnota wordt de gekantelde WMO-verordening ISD Bollenstreek ter besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraden. Het beleidsplan en de verordening sluiten naadloos op elkaar aan.

Een aantal vraagstukken wordt per gemeente lokaal uitgewerkt. Deze beleidsnota bestaat dan ook uit een regionaal en een lokaal deel.

1 Uitgangspunten beleid

De betrokken gemeenten hebben in de WMO Startnotitie een aantal uitgangspunten geformuleerd waaraan het WMO-beleid moet voldoen. In willekeurige volgorde zijn dit:

- De doelstelling van het WMO-beleid (het compensatiebeginsel) blijft ongewijzigd. Ook in de toekomst moet iedere burger die door welke beperking dan ook niet volwaardig kan participeren in de samenleving, de ondersteuning krijgen die hem in staat stelt dat wel te doen.
- De gemeenten en het maatschappelijk middenveld zijn niet langer de enige partij die de beperkingen van de burger compenseert, ook de burger zelf en zijn sociale omgeving doen dit. Alleen als de burger niet zelf zijn beperking kan compenseren en zijn omgeving hiertoe niet bereid of in staat is, is de inzet van publiekelijke middelen aan de orde. Dit principe wordt de verantwoordelijkheidsladder genoemd.
- Het WMO-beleid wordt gekanteld van aanbod- naar vraagsturing. De behoefte en mogelijkheden van de burger komen voorop te staan. Nadat de beperking, wensen en mogelijkheden van de burger in kaart zijn gebracht, wordt een oplossing geboden die daadwerkelijk meerwaarde heeft voor de cliënt. Het automatisme van indicatie en standaardverstrekking komt te vervallen.
- Het principe van wederkerigheid wordt in de uitvoering van het WMO-beleid geïntroduceerd. Waar mogelijk wordt de cliënt gevraagd iets terug te doen voor de ondersteuning die hij krijgt aangeboden, bij voorkeur in de vorm van het ondersteunen van anderen.
- Waar mogelijk werken de betrokken gemeenten samen bij het opstellen en uitvoeren van het WMO-beleid, waar nodig opereren zij individueel. Samenwerking is gewenst wanneer dit leidt tot lagere kosten (schaalvoordelen en inkoopmacht) en/of hogere kwaliteit.
- In het aanbod van voorzieningen vindt een accentverschuiving plaats van dure individuele voorzieningen, naar betaalbare collectieve voorzieningen. Het toepassen van dit principe zou er bijvoorbeeld toe kunnen leiden dat bewoners van een verzorgingstehuis niet langer ieder voor zich beschikken over een eigen scootmobiel, maar dat aan hen een pool van scootmobielen ter beschikking staat.
- Een van de zaken waar we naar streven is aan het einde van de beleidsplanperiode te zijn gekomen tot een kostenreductie op jaarbasis van 6,2 tot 14,1 procent ten opzichte van het bestaande voorzieningenaanbod. Dit in navolging van het rekenmodel van de VNG.

2 Reeds gemaakte keuzes

In de WMO-keuzenota zijn de grote lijnen vastgelegd waarlangs dit WMO-beleidsplan dient te worden opgesteld. De betrokken gemeenten hebben gekozen voor het zogenoemde kantel- en verbreedscenario. Op deze manier kan de kwaliteit van het voorzieningsniveau worden verbeterd, terwijl op de middellange en lange termijn de kosten van de voortbrenging ervan zullen dalen. Voor deze keuze bestaat bovendien draagvlak bij de betrokken organisaties uit het maatschappelijk middenveld en bij de cliënten (vertegenwoordiging).

De eerste fundamentele keuze die in deze nota is gemaakt is aan te sluiten bij en gebruik te maken van het project WMO De Kanteling, zoals opgesteld door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Er worden handreikingen gedaan voor het inrichten van de vraagzijde van het WMO-beleid. In de Kanteling wordt Het Gesprek geïntroduceerd en beschreven waarmee zorgverlener en cliënt gezamenlijk komen tot een passend aanbod gezien de beperkingen, mogelijkheden en wensen van de cliënt.

Hierbij hebben de betrokken gemeenten er tevens voor gekozen de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van Het Gesprek te beleggen bij het netwerk aan organisaties dat op dit moment al is betrokken bij de uitvoering van het WMO-beleid. Op deze wijze kunnen de gemeenten het best aansluiten bij hun bestaande infrastructuur en eventuele samenwerkingsverbanden met lokale partners versterken. Om deze reden is de keuze van gesprekvoerder onderdeel van de lokale delen van dit WMO-beleidsplan. Hiermee blijven de transitiekosten laag, terwijl er wel synergie wordt behaald door met hetzelfde gezamenlijke gespreksformat te werken.

De tweede fundamentele keuze die in de keuzenota is gemaakt, is nu al voor te sorteren op de relevante decentralisaties die voor de komende jaren op de agenda staan. Zo vindt er onder meer een decentralisatie plaats van extramurale begeleiding en dagbesteding AWBZ naar de WMO, zullen Jeugdzorgtaken aan gemeenten worden overgedragen en staat de invoering van de Wet werken naar vermogen op stapel. Door de uitvoering van deze beleidsdomeinen in samenhang met die van de WMO op te pakken vallen synergievoordelen te behalen. Aan de vraagkant is dit mogelijk omdat deze beleidsdomeinen veelal dezelfde doelgroep kennen. Door heldere toegang te creëren vinden burgers gemakkelijker hun weg naar relevante ondersteuning en kan aan hen integrale oplossingen worden geboden. Aan de aanbodkant geldt dat de processen ter voortbrenging van de noodzakelijke ondersteuning grote gelijkenissen kennen.

Om deze drie decentralisaties in samenhang op te pakken, is door Holland Rijnland de notitie Op eigen kracht vastgesteld. Deze notitie omvat een strategische visie en een plan van aanpak. Onderdeel van dit plan van aanpak is het oprichten van een projectorganisatie in Holland Rijnland verband om de drie decentralisaties gezamenlijk voor te bereiden. Hoewel deze projectorganisatie niet onder de scope van dit beleidsplan valt, zal hieraan wel aandacht worden besteed; deze initiatieven hebben immers impact op het WMO-beleid van de betrokken gemeenten.

3 Het Gesprek

In De Kanteling beschrijft de VNG hoe Het Gesprek met de burger kan worden vormgegeven. In deze paragraaf volgt een beknopte en relevante samenvatting van deze omschrijving. Voor alle informatie over Het Gesprek zij verwezen naar de relevante VNG-publicaties.

Functie

Voorafgaand aan het indienen van een ondersteuningsaanvraag vindt er een Gesprek plaats. Het Gesprek is een overleg tussen gemeente (of een maatschappelijke organisatie in opdracht van de gemeente) en de cliënt (en eventueel zijn vertegenwoordiger(s)) om te komen tot de meest passende oplossing gezien de ondersteuningsbehoefte, wensen en mogelijkheden. Het Gesprek is noodzakelijk om samen met cliënt een goede oplossing te vinden. Als de ondersteuningsbehoefte van cliënt voldoende bij de gemeente bekend is, is Het Gesprek niet nodig.

Locatie

Het Gesprek kan plaatsvinden op kantoor bij de gesprekvoerder of desgewenst bij de cliënt thuis of in zijn sociale omgeving (bijvoorbeeld in een buurtcentrum of dorps huis). Deze tweede optie heeft als voordeel dat op deze manier een beter beeld kan worden verkregen van de daadwerkelijke beperking.

Opbouw

In het Gesprek komen achtereenvolgens aan de orde:

- *Rol en verantwoordelijkheden gesprekvoerder, doel van het Gesprek en verloop rest proces.* De cliënt krijgt uitleg over de functie en opbouw van Het Gesprek, de rol en de verantwoordelijkheden van de gesprekvoerder, en het verdere verloop van het proces (waaronder de eventuele formele aanvraag van een individuele voorziening).
- *Vraag en ondersteuningsbehoefte.* Gezamenlijk wordt geïnventariseerd tegen welke beperkingen de cliënt aanloopt en wat hiervan de oorzaken zijn.
- *Gewenst resultaat.* Vervolgens wordt gezamenlijk geformuleerd wat de cliënt concreet wil kunnen en bereiken door middel van ondersteuning (zie kader). Dit resultaat is iets waar men op dit moment niet toe in staat is en dat, uiteraard, binnen de vier aandachtsgebieden van de WMO valt.

De acht resultaten van het WMO-beleid.

De vier domeinen van de WMO zijn door de VNG vertaald naar acht concrete resultaten:

1. Iedere burger kan wonen in een schoon en leefbaar huis.
2. Iedere burger kan wonen in een voor hem/ haar geschikt huis.
3. Iedere burger kan beschikken over goederen voor primaire levensbehoeften.
4. Iedere burger kan beschikken over schone, draagbare en doelmatige kleding.
5. Iedere burger kan thuis zorgen voor kinderen die tot het gezin behoren.
6. Iedere burger kan zich verplaatsen in, om en nabij het huis.
7. Iedere burger kan zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel.
8. Iedere burger heeft de mogelijkheid om contacten te hebben met medemensen en deel te nemen aan recreatieve, maatschappelijke of religieuze activiteiten.

- *Het arrangement.* Op basis van dit resultaat, de mogelijkheden en de wensen van de klant stellen de gesprekvoerder en de burger samen een gewenst arrangement (zie kader) samen.

Het arrangement

Het arrangement is een (combinatie van) oplossing(en) die de burger in staat stelt het gewenste resultaat te realiseren. Bij het opstellen van dit arrangement wordt gebruik gemaakt van de verantwoordelijkheidsladder.

Eigen kracht/sociaal netwerk

Eerst wordt gekeken of de cliënt zijn beperking geheel of gedeeltelijk zelf kan compenseren. Vervolgens wordt gekeken naar de mogelijkheden van het sociaal netwerk van cliënt (gezin, familie, vrienden en buren).

Algemene voorziening

Een algemene voorziening is een voorziening die door iedere burger op eenvoudige wijze vrij te verkrijgen valt, zonder aanvraagprocedure. Voorbeelden van algemene voorzieningen zijn buurthuizen, lokaal loket, bibliotheek, maatschappelijk werk, sport- spelvoorzieningen en recreatievoorzieningen in de openbare ruimte.

Collectieve voorziening

Een collectieve voorziening is een voorziening die individueel wordt geboden maar die door meerdere personen wordt gebruikt. Collectieve voorzieningen zijn bedoeld voor specifieke doelgroepen. Voorbeelden van collectieve voorzieningen zijn de regiotaxi, tafeltje-dek-je, de boodschappenservice en de klussendienst. Ook mantelzorgondersteuning en lotgenotencontact zijn collectieve voorzieningen.

Individuele voorziening

Een individuele voorziening is een voorziening die ten behoeve van één persoon wordt verstrekt. Voor het verstrekken van een individuele voorziening is een indicatie (medische en juridische toets) nodig en een beschikking waartegen bezwaar gemaakt kan worden. Individuele voorzieningen zijn bijvoorbeeld de huishoudelijke hulp, woningaanpassingen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen.

Het verslag

De gesprekvoerder stelt een verslag van Het Gesprek op dat zowel door hem als de cliënt wordt ondertekend. Als een individuele voorziening onderdeel is van het opgestelde arrangement, is dit verslag de basis voor de daarbij behorende formele aanvraag.

Het verslag heeft geen juridische status en de burger kan hierop geen bezwaar maken. Als de cliënt het met de inhoud of met een onderdeel van Het Gesprek niet eens is, wordt dit in het verslag vastgelegd, waarna alsnog het verslag getekend kan worden.

Als de cliënt dit wenst is het mogelijk om een second opinion te vragen, een gesprek met een andere gespreksvoerder.

1. Het Gesprek volgens dezelfde methode te voeren en hetzelfde format te gebruiken om de resultaten van het Gesprek vast te leggen.

4 De openstaande issues

Toepassing van het hierboven beschreven model is een effectieve en efficiënte wijze om de WMO te kantelen en focust zich daarbij op de voorkant van het proces. Dit beantwoordt echter niet alle vragen die bij deze kanteling komen kijken. Daarnaast geeft het model geen antwoord op de vraag hoe moet worden gekomen tot een accentverschuiving naar het verstrekken van hoogwaardige collectieve en algemene voorzieningen. Concreet moeten de betrokken gemeenten in de komende beleidsperiode de volgende vragen beantwoorden en/of punten uitwerken:

- I. Wederkerigheid als onderdeel van Het Gesprek.
- II. Uitgangspunten voor het realiseren van een accentverschuiving naar hoogwaardige collectieve voorzieningen.
- III. Financieringsmodel voor een gekanteld Wmo beleid
- IV. De ontwikkeling van een proces voor het omvormen van het gekantelde WMO-beleid.
- V. De decentralisaties.

In deze paragraaf gaan wij in op bovengenoemde issues voor de gezamenlijke gemeenten.

I. Wederkerigheid als onderdeel van Het Gesprek.

Het introduceren van wederkerigheid betekent dat de eigen kracht niet alleen wordt ingezet voor het compenseren van de eigen beperking maar ook voor de beperking van een ander of voor een bijdrage aan het algemeen belang. Te denken valt aan bepaalde vormen van vrijwilligerswerk of sociale contactlegging (eenzaamheidsbestrijding).

Het vormgeven van die wederkerigheid is *an sich* een middel om maatschappelijke participatie te bewerkstelligen. Daarnaast draagt het eraan bij dat ook de cliënt zich verantwoordelijk voelt voor de uitvoering van het WMO-beleid en zich daarnaar gedraagt. Tot slot kan wederkerigheid leiden tot besparingen. Wanneer de ene inwoner van een bejaardentehuis een scootmobiel wil om boodschappen te doen en de ander hulp nodig heeft bij de administratie, kunnen zij mogelijk ook elkaar helpen met deze problemen zodat de betrokken gemeente geen ondersteuning hoeft te verlenen.

Voorop dient te worden gesteld dat wederkerigheid geen verplichting is, het is een mogelijkheid die aan burgers kan worden geboden om hun maatschappelijke participatie te vergroten. Het ondersteunen van een ander, zal voor de ander bovendien alleen zin hebben als de cliënt daadwerkelijk gemotiveerd is om dit te doen.

Afhankelijk van de mogelijkheden en motivatie van de cliënt kan naar inzicht van de gespreksvoerder het thema wederkerigheid in het gesprek worden aangesneden. Voorkomen moet worden dat de cliënt de indruk krijgt dat wederkerigheid een voorwaarde is om voor ondersteuning in aanmerking te komen. Dit is uitdrukkelijk niet het geval.

In het verslag van het Gesprek wordt opgenomen of het thema van wederkerigheid aan bod is gekomen en, zo ja, hoe dit zich heeft vertaald naar het gekozen arrangement.

2. Te experimenteren met het vormgeven van de wederkerigheid en de mogelijkheden hiervoor van cliënt tijdens Het Gesprek te verkennen.

II. Uitgangspunten voor het realiseren van een accentverschuiving naar hoogwaardige collectieve voorzieningen

Er zijn drie sporen mogelijk om te komen tot nieuwe collectieve en algemene voorzieningen:

1. Het omvormen van individuele voorzieningen naar collectieve of algemene voorzieningen.
2. Het innoveren van het huidige aanbod collectieve en algemene voorzieningen, dit houdt in dat we het huidige aanbod versterken.
3. Het invullen van 'witte vlekken' in het huidige aanbod collectieve en algemene voorzieningen.

Voorstellen voor algemene en collectieve voorzieningen moeten hierbij voldoen aan de volgende **uitgangspunten**:

1. De vraag van de WMO-doelgroep is leidend voor het ontwerp van nieuwe voorziening op basis van de hierboven genoemde drie sporen.
2. De voorziening wordt voortgebracht door een simpel en logisch geheel van aanbieders die waar nodig samenwerken onder ketenregie.
3. Afhankelijk van wat per specifiek geval effectief en efficiënt is, wordt de voorziening aangeboden en/of voortgebracht op regionaal, subregionaal of lokaal niveau.
4. De gemeente zal niet zelf de uitvoerder zijn van de voorzieningen.
5. De rol van de ISD Bollenstreek beperkt zich op regionaal niveau tot het beoordelen van aanvragen en het verstrekken van individuele voorzieningen. Een gemeente kan wel desgewenst lokaal afwijkende afspraken maken met de ISD Bollenstreek.

Uit een eerste inventarisatie blijkt dat er, gezien deze uitgangspunten, op voorhand al verschillende mogelijkheden zijn om het aanbod van collectieve en algemene voorzieningen te versterken en te verbreden. Vooral bij het huidige aanbod op het niveau van de ISD Bollenstreek liggen er kansen. Ook zijn er voorzieningen die op dit moment nog geheel lokaal en individueel zijn en die naar het collectieve en algemene niveau kunnen worden getrokken. Daarnaast liggen er beperkt mogelijkheden op Holland Rijnland niveau.

Voorbeelden van mogelijke (ver)nieuw(d)e collectieve en algemene voorzieningen zijn onder meer:

- Oprichting scootmobielpool
- Vorming rolstoelpool
- Vorming collectieve dagbestedingsvoorziening(en) in kader van de decentralisatie AWBZ-begeleiding

- Het verstrekken van tafeltje-dek-je in plaats van het financieren van een woningaanpassing voor de keuken.
- Het stimuleren van vrijwillige vervoersbusjes in plaats van de regiotaxi.
- Het omvormen van hulp bij het Huishouden categorie 1 tot een collectieve voorziening.

Op dit moment valt echter niet te zeggen of het voor wat betreft deze mogelijkheden wenselijk en realistisch is om een innovatietraject te starten. Zolang de WMO nog niet daadwerkelijk is gekanteld, is het moeilijk exact in te schatten waar de behoeften van burgers liggen. De implementatie van Het Gesprek zal deze behoefte (na verloop van tijd) verduidelijken. Om deze reden kunnen wij in dit WMO-beleidsplan slechts het proces schetsen (zie punt IV) waarmee, gedurende de looptijd van het beleidsplan, kan worden gekomen tot de gewenste collectieve en algemene voorzieningen.

3. Een accentverschuiving te realiseren naar het verstrekken van hoogwaardige collectieve voorzieningen op basis van de uitgangspunten en hiermee te mogen experimenteren.

III. Financieringsmodel voor een gekanteld WMO-beleid

Tot nu toe wordt door de betrokken gemeenten bij de uitvoering van het WMO-beleid vooral gebruik gemaakt van de financieringsvorm van zorg 'in natura'. In dit geval verkrijgt de cliënt de zorg waarop hij recht heeft, zonder dat hij de aanbieder ervan kan selecteren of de kosten ervan kent. De gemeente selecteert de zorgaanbieder en betaalt de kosten van de zorg (beide via de ISD Bollenstreek) aan de zorgverlener.

De afgelopen jaren zijn verschillende gemeenten begonnen met de invoering van persoonsgebonden budgetten (PGB's) binnen het WMO-beleidssterrein. Bij een PGB krijgt de cliënt zelf een geldbedrag om zijn zorg in te kopen bij een aanbieder naar keuze, eventueel kan hij deze verantwoordelijkheid delegeren naar een organisatie die in zijn opdracht werkt. Jaarlijks legt de cliënt verantwoording over de besteding van het budget.

In de keuzenota is, naast de twee hoofdkeuzes van kantelen en verbreden, ook de beslissing genomen de inzet van PGB's verder te stimuleren. De reden hiervoor is dat deze financieringsvorm de burger individuele keuzemogelijkheden (maatwerk) biedt en de nadruk legt op eigen regie en verantwoordelijkheid.

Aan het werken met PGB's kleven echter ook nadelen:

- Er vindt geen controle plaats op de kwaliteit van ingekochte voorzieningen.
- De administratieve lasten van de cliënten nemen toe; zij moeten de rol van opdrachtgever op zich nemen en hierover verantwoording afleggen.
- Het gebruik van PGB kan leiden tot versnippering van de ingekochte zorg en dus tot erosie van hoogwaardige collectieve voorzieningen.
- Het gebruik van PGB's kan ertoe leiden dat derden (bemiddelingsbureaus, mantelzorgers) onbedoeld inkomsten genereren uit collectieve middelen.

Om deze redenen wordt voorgesteld, naast het PGB, gebruik te gaan maken van persoonsvolgende budgetten (PVB's). Bij een PVB krijgt de cliënt nog steeds een geldbedrag om zijn eigen zorgpakket samen te stellen. Het beheer en de administratie van dit budget is echter in handen van een professionele budgetbeheerder.

De reden hiervoor is dat een PVB, net als een PGB, de cliënt de mogelijkheid biedt zijn zorgpakket af te stemmen op zijn eigen wensen en behoeftes, terwijl deze vorm van financieren de nadelen van een PGB ondervangt:

- Doordat de budgetbeheerder afspraken maakt met de aanbieder, wordt het mogelijk de kwaliteit ervan te controleren.
- Doordat de burger het budget niet meer zelf hoeft te beheren noch daarover verantwoording moet afleggen, dalen zijn administratieve lasten.
- De budgetbeheerder kan de keuze beperken tot geselecteerde, hoogwaardige aanbieders waardoor het zorgaanbod niet versnipperd.
- De budgetbeheerder kan er voor zorgen dat publieke middelen niet onbedoeld naar derden vloeien.

4. Een nieuwe financieringsvorm te introduceren, het persoonsvolgend budget, en dit uit te werken samen met het omvormen van de hulp bij het huishouden.

IV. Het proces voor het omvormen van het gekantelde WMO-beleid.

Het is onmogelijk om in dit WMO-beleidsplan alle beslissingen te nemen die nodig zijn om het WMO-beleid daadwerkelijk te kantelen. Niet alleen zal juist door te kantelen moeten blijken aan welke collectieve voorzieningen behoefte bestaat, ook is de keuze gemaakte onder meer te experimenteren met wederkerigheid en nieuwe financieringsvormen te stimuleren.

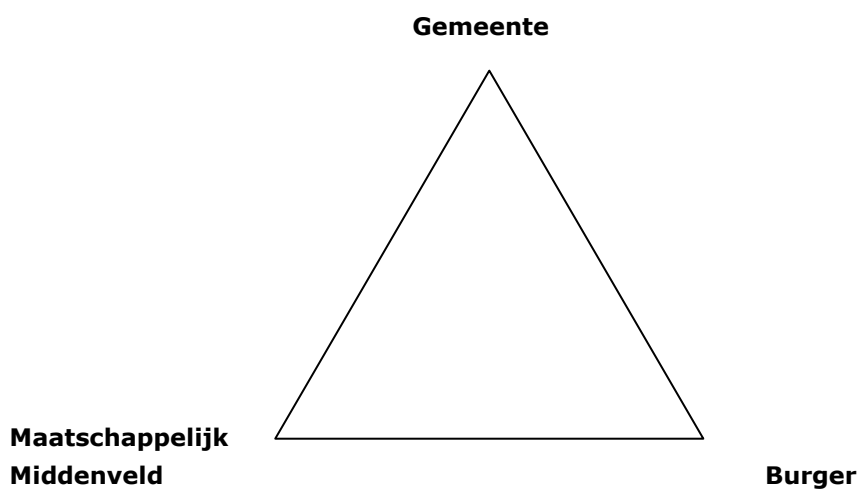
Om deze reden kiezen de betrokken gemeenten ervoor een ambtelijke regiegroep WMO in het leven te roepen die gedurende de looptijd van dit beleidsplan rapporteert aan de portefeuillehouders WMO van de betrokken gemeenten

Het proces dat zij gezamenlijk zullen doorlopen, ziet er in grote lijnen als volgt uit:

- Deze regiegroep analyseert, in samenspraak met de WMO Adviesraden, de uitkomsten van De Gesprekken en brengt de behoefte van de doelgroep in kaart.
- De regiegroep vraagt aanbieders om te komen met concrete voorstellen voor (ver)nieuw(d)e collectieve, algemene voorzieningen en formuleert zelf voorstellen.
- De regiegroep evalueert de inzet van instrumenten als gespreksformat, wederkerigheid, financieringsvormen en formeel aanvraagproces
- De regiegroep adviseert de WMO-portefeuillehouders van de betrokken gemeenten over deze zaken en bereidt besluiten voor.
- De portefeuillehouders WMO nemen de besluiten (al dan niet via een collegebesluit).
- De regiegroep stuurt de uitvoering van de genomen besluiten aan.

- Jaarlijks wordt een rapportage aan de gemeenteraad voorgelegd over de voortgang van het WMO-beleid.

In de praktijk zal dit een dynamisch proces zijn waarvan de precieze invulling zal afhangen van het krachtenspel tussen de betrokken partijen:

5. In te stemmen met het proces waarlangs de komende vier jaar het gekantelde Wmo beleid vorm gaat krijgen.

V. De decentralisaties.

Onlangs zijn de wetsvoorstellen voor de Wet werken naar vermogen en de wijziging van de WMO(AWBZ begeleiding) controversieel verklaard. Na de verkiezing in september wordt duidelijk of een nieuwe regering de voorstellen, al dan niet gewijzigd, wil handhaven. In afwachting hiervan is de voorbereiding stilgelegd.

5 Communicatie

Om het gedachtegoed van de kanteling van de WMO, zoals beschreven in deze regionale nota, in de praktijk te brengen is communicatie belangrijk. Iedereen moet goed op de hoogte zijn van het nieuwe beleid. Zowel onze inwoners als het maatschappelijk middenveld. Onze communicatieboodschap luidt als volgt:

Teylingen, Lisse, Hillegom en Noordwijkerhout willen dat alle inwoners kunnen meedoen in de samenleving. Inwoners worden aangesproken op hun eigen kracht en verantwoordelijkheid. De gemeente ondersteunt hierbij en biedt maatwerk waar nodig. Samen lossen we het op.

Belangrijke punten voor de communicatie zijn:

- Introductie keukentafelgesprek
- Diverse pilots komende jaren
- Wederkerigheid
- Minder 'recht hebben' op individuele voorzieningen
- Kantelen en Verbreden
- Eigen kracht – maatwerk
- Van aanbod- naar vraaggericht werken

We omschrijven ons communicatiedoel als volgt:

Informereren van alle doelgroepen, handreikingen bieden, zorgen voor omslag in denken over de WMO.

Om deze doelstelling te behalen zijn subdoelstellingen geformuleerd. Deze doelstellingen zijn onderverdeeld in kennis, houding en gedrag.

Kennis:

- Informeren over communicatieboodschap/wijziging in de WMO.
- Inwoners weten wat ze aan de gemeente hebben op het gebied van de WMO.
- Inwoners weten waar ze ondersteuning kunnen vinden (bereikbaarheid zorgloket / keukentafelgesprek / digitaal zorgloket)
- Professionals weten wat de verwachtingen zijn van de gemeente voor hun aanbod.

Houding:

- Inwoners gaan meer in hun eigen kracht staan in plaats van claimgericht;
- Door communicatie willen wij inwoners stimuleren / zetje in de goede richting geven;
- 'De omgeving' moet aangesproken worden op verantwoordelijkheid;
- Onze gesubsidieerde organisaties moeten kanteling in dienstverlening maken.

Gedrag:

- Inwoners aanspreken eigen verantwoordelijkheid/kracht;
- Zelf oplossend vermogen stimuleren;
- Bewerkstelligen van kanteling in denken.

Gewenst resultaat: Meer inwoners doen mee in de samenleving op eigen kracht.

Communicatie zal de komende jaren gericht zijn op de volgende **doelgroepen**:

- directe afnemers/ cliënten
- omgeving van cliënten
- inwoners (algemeen)
- Professionals
- Gemeenteraad en griffie
- Intern
- Pers en media

Waar mogelijk zoeken de regiogemeenten afstemming in de communicatie richting bovenstaande doelgroepen.

Bijlage 1 Overzicht van acties

Activiteit	start	resultaat
Training gespreksvoerders	4 ^e kwart. 2012	Start uitvoering 2013
Beschrijven methodiek Gesprek en ontwikkelen van de procedure	4e kwart. 2012	Start uitvoering 2013
Experimenteren wederkerigheid- ontwikkelen beleid	Experiment 2013	beleidsvoorstel 2014
Verbeteren en uitbreiding collectieve voorzieningen	doorlopend	Eerste voorstel 2 ^e kwart. 2013
Voorstel persoonsvolgend budget	2013	2013

Bijlage 2 Overzicht van de te nemen besluiten

1. Het Gesprek volgens dezelfde methode te voeren en hetzelfde format te gebruiken om de resultaten van het Gesprek vast te leggen.

2. Te experimenteren met het vormgeven van de wederkerigheid en de mogelijkheden hiervoor van cliënt tijdens Het Gesprek te verkennen.

3. Een accentverschuiving te realiseren naar het verstrekken van hoogwaardige collectieve voorzieningen op basis van de uitgangspunten en hiermee te mogen experimenteren.

4. Een nieuwe financieringsvorm te introduceren, het persoonsvolgend budget, en dit uit te werken samen met het omvormen van de hulp bij het huishouden.

5. In te stemmen met het proces waarlangs de komende vier jaar het gekantelde Wmo beleid vorm gaat krijgen.

DEEL 2

Lokaal Wmo Beleidsplan 2013-2016

Lisse

Inleiding

Het tweede deel van de nota is de lokale uitwerking van en een aanvulling op de regionale nota. Dit deel ambieert integraal beleid te formuleren voor alle doelgroepen van de Wmo. De nota is daarom tevens de opvolger van de "Nota ouderbeleid 2008" en het "Beleidsplan 2008-2011 Ondersteuning mantelzorg en vrijwilligers; onze zorg!". Dit deel legt ook een verband met het beleid voor het buurtgericht werken, immers ook leefbaarheid is onderdeel van de Wmo. Tegelijk met het schrijven van de Wmo-nota wordt de Participatienota gemaakt. De Participatienota zal gaan over politieke participatie. Daarin zal komen te staan dat de gemeente Lisse burgers wil betrekken bij het vormen en uitvoeren van beleid. De Wmo-nota werkt het beleid voor sociale participatie uit.

We noemen in deze nota vooral de aandachtspunten voor de komende jaren en beschrijven daarbij niet ons bestaande beleid uitputtend. Zo houden we de nota praktisch en leesbaar.

De gemeente Lisse voert dus meer beleid om te bevorderen dat mensen mee kunnen doen aan de samenleving dan in deze nota wordt beschreven. Denk aan sport, voor- en voegschoolse educatie, onderwijs, accommodatiebeleid, arbeidsparticipatie en inkomensondersteuning. Op deze terreinen hebben we andere beleidsnotities. Zo staat ons beleid voor opvoed- en opgroeiondersteuning voor kinderen en jongeren in de Jeugdnota 2012-2016, Lisse - "Best wel chill" en in de beleidsstukken over het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Een team van beleidsmedewerkers van de gemeente Lisse heeft het tweede deel van deze nota geschreven, na een goed bezochte Wmo conferentie gehouden op 4 juni 2012. De Wmo-adviesraad heeft vooraf meegedacht en tijdens de inspraakperiode advies uitgebracht. Na de inspraakperiode is de nota bijgesteld naar aanleiding van de inspraakreacties die we hebben ontvangen.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 beschrijft de Lissese visie en doel van het Wmo-beleid. De hoofdstukken daarna werken dit uit. Zo gaat hoofdstuk 2 over sociale participatie: meedoen aan de samenleving. Hoofdstuk 3 werkt de Kantelingsgedachte uit: een groter beroep doen op de eigen kracht van burgers als zij ondersteuning vragen. Hoofdstuk 4 behandelt het lokale beleid voor doelgroepen met een beperking. In hoofdstuk 5 vindt u onze aanpak voor het uitvoeren van de plannen.

1 Visie en doel

De Lissese visie op maatschappelijke ondersteuning is dat inwoners van Lisse verantwoordelijk zijn voor eigen zorg en verantwoordelijk zijn voor de ondersteuning van anderen. Om verantwoordelijkheid te kunnen nemen voor het eigen leven en dat van anderen is het belangrijk financieel, mentaal en fysiek zelfredzaam te zijn en actief en constructief deel te nemen aan sociale verbanden. Iedere inwoner die wordt belemmerd in het meedoen aan het maatschappelijke leven moet passende ondersteuning kunnen krijgen. Deze ondersteuning kan in ook tijdelijk zijn. De gemeente Lisse en aanbieders van ondersteuning doen een appèl op eigen kracht van inwoners en hun sociale netwerk, voordat professionele ondersteuning wordt gegeven.

Uit deze visie vloeit voort dat we van burgers verwachten dat zij zich inzetten voor hun buurt en omkijken naar de mensen om hen heen die ondersteuning nodig hebben. We gaan dus uit van actief burgerschap.

Het doel van het Lissese Wmo-beleid is alle Lissese burgers, met of zonder beperking, in staat te stellen om mee te doen aan de samenleving, onderlinge betrokkenheid in de samenleving te vergroten en kwetsbare groepen te ondersteunen.

Binnen dit algemene doel gaan we de komende vier jaar aan de volgende subdoelen werken:

- A. Sociale participatie vergroten door een actieve samenleving en vrijwilligerswerk te bevorderen.
- B. Vormgeven aan de Kanteling en daarmee een groter beroep doen op de eigen kracht van burgers.
- C. Ondersteuning aan kwetsbare groepen hervormen, zodat er een passend aanbod aan ondersteuning is voor mensen met een beperking en er minder beroep gedaan wordt op individuele voorzieningen.

Deze subdoelen zijn een vervolg op de keuzes die zijn gemaakt in de regionale Wmo-nota. In de regionale nota is namelijk gekozen voor het Kantel- en Verbreedscenario.

De Kanteling beoogt een omslag in denken waarbij niet langer wordt gekeken naar dat waar de burger recht op heeft om een beperking te compenseren, maar naar datgene wat de burger nodig heeft om in de samenleving te kunnen participeren. Niet de beperking van de burger staat centraal maar datgene wat iemand wel kan. De Kanteling wordt concreet gemaakt door invoering van het keukentafelgesprek (hierna aangeduid als 'het Gesprek') en wederkerigheid.

De keuze voor Verbreding betekent anticiperen op ontwikkelingen die raken aan het vraagstuk van een effectieve en efficiënte uitvoering van de Wmo. Deze ontwikkelingen zijn de mogelijke decentralisatie van taken uit de Awbz naar gemeenten, de mogelijke invoering van de Wet werken naar vermogen en de decentralisatie van de jeugdzorg. Door deze ontwikkelingen in onderlinge samenhang te benaderen is koppeling mogelijk tussen verschillende beleidsterreinen en bij behorende budgetten.

2 Meedoen aan het maatschappelijke leven

De Wmo gaat over meedoen, deelnemen aan de samenleving. We beschrijven onze verwachtingen ten aanzien van eigen initiatief van de burger. Daarnaast presenteren we onze plannen om te stimuleren dat Lissese inwoners meedoen aan het maatschappelijke leven, via het buurtgericht werken en door het vrijwilligerswerk. Beiden zijn van groot belang voor de leefbaarheid in Lisse.

2.1 Actieve samenleving

De samenleving dat zijn wij met elkaar, met elkaar geven we daar vorm aan. Onder sociale participatie verstaan we het op een constructieve wijze deelnemen aan informele en formele verbanden waaruit de samenleving bestaat. Daarmee wordt aan de ene kant een bijdrage geleverd aan het functioneren van de samenleving, aan de andere kant wordt een zelfstandige positie in de samenleving verworven.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen informele en formele participatie. Bij informele participatie gaat het over familie en vriendenverbanden. Formele participatie is deelname aan kerninstituties als arbeid, onderwijs, sport. Mensen voelen zich minder gebonden dan vroeger aan formele instituties als kerk en verenigingen en ook arbeidsverhoudingen zijn veel flexibeler. De informele vorm is belangrijker geworden. Dat betekent dat er meer initiatief van de persoon moet uitgaan om deel van één of meer netwerken te zijn.

In Lisse zijn zowel de informele als formele netwerken sterk. Er is een actief verenigingsleven, dat levert een bijdrage aan de samenleving. Wij vinden het belangrijk dat informele en formele netwerken actief zijn en blijven. We zijn ons er van bewust dat ook in Lisse het formele netwerk zal afkalven. Voor kwetsbare mensen is het vaak moeilijker om te participeren omdat er minder vanzelfsprekendheden zijn. Om de participatie te bevorderen, is het versterken en ondersteunen van de eigen kracht voor deze groep van belang.

Wij vinden een actieve samenleving belangrijk. Dat ondersteunen wij door:

a. *Stimuleren van sociale participatie*

Inwoners en netwerken van inwoners, bedrijven en verenigingen hebben kennis, middelen en energie om knelpunten te signaleren en maatschappelijke vraagstukken te beantwoorden. We stimuleren eigen initiatieven en een samenlevingsgerichte aanpak. Hiertoe werkt de gemeente samen met inwoners en (professionele) organisaties in het buurtgericht werken. Formele (professionele) en informele (vanuit sociale netwerken en vrijwillige) zorg koppelen we aan elkaar als dat een meerwaarde heeft. Het verbinden van zorg, welzijn en maatschappelijke participatie staat hierin centraal. De buurtregisseur heeft een stimulerende en verbindende rol.

b. *Stimuleren eigen kracht*

Onder eigen kracht verstaan we zorgen voor jezelf en ook zorgen voor elkaar. We stimuleren en geven ruimte aan inwoners om zelf oplossingen voor dagelijkse problemen te bedenken. Met maatschappelijke organisaties maken we afspraken om eigen kracht te ondersteunen en vraaggericht te werken.

c. *Buurtgericht werken*

Het buurtgericht werken richt zich op een leefbare, veilige samenleving. Ontmoeting van buurtbewoners is een middel om initiatieven te stimuleren. Daarvoor wordt jaarlijks een buurtplatform in de buurten georganiseerd. Zowel buurtbewoners, als maatschappelijke organisaties en gemeente kunnen agendapunten aandragen. Er wordt samengewerkt met maatschappelijke partners, dit zijn in ieder geval Stek, Kwadraad en GGD. Wij zetten in op verbinding tussen de verschillende partijen en ondersteuning van initiatieven die een bijdrage leveren aan een actieve samenleving. Daarvoor wordt jaarlijks een buurtbudget beschikbaar gesteld en worden acties georganiseerd en ondersteund als Lentefris, Herfstklaar en de jaarlijkse buurtpicknick.

d. *Inclusieve samenleving*

Om te zorgen dat iedereen mee kan doen is het van belang te zorgen dat zowel de openbare ruimte als openbare voorzieningen toegankelijk zijn. We gaan bij (her)inrichting van de openbare ruimte minimaal uit van de Nederlandse norm NEN 1814 en de Aanbevelingen Stedelijke Verkeersvoorzieningen. Bij projecten van (her)inrichting wordt advies aangevraagd aan het gehandicapten platform en omwonenden als het gaat om specifieke woonvoorzieningen en grotere wegconstructies.

Goed toegankelijke voorzieningen vergroten de mogelijkheid van inwoners om actief te zijn en zelfstandig gebruik te maken van voorzieningen. Het gaat dan bv. om gebouwen waar (ontmoetings)activiteiten zijn, maar het gaat ook om winkels of vervoer. Recent is, uitgevoerd door mensen uit de doelgroep, onderzoek gedaan naar de toegankelijkheid van openbare gebouwen in Lisse. Er is een plan opgesteld om op grond van de uitkomsten van dit onderzoek over te gaan tot aanpak van gewenste maatregelen. Daar waar we zelf gebouwen in eigendom hebben, vragen wij aan de beheerder zorg te dragen voor toegankelijkheid.

Actiepunten

1. We bouwen het buurtgericht werken uit naar sociale participatie; de actiepunten worden vastgelegd in een jaarlijks actieplan.
2. We voeren plan van aanpak toegankelijkheid openbare gebouwen uit.

2.2 Vrijwilligers

Vrijwilligerswerk draagt bij aan het totale welzijn in de lokale samenleving en vervult een onmisbare rol. De vrijwilligers zien we als het cement van de samenleving. Vrijwilligers *ondersteunen* enerzijds mensen bij het meedoen aan de maatschappij (zo kan vrijwilligerswerk helpen bij het versterken van de eigen kracht van mensen) en anderzijds kan vrijwilligerswerk zelf ook een middel zijn om *mee te doen* aan de maatschappij. Bovendien zorgen zij voor veel voorzieningen die de samenleving aantrekkelijk en leefbaar maken. We zien het verrichten van vrijwilligerswerk als een vorm van maatschappelijke participatie.

De vrijwillige inzet wordt de komende jaren belangrijker. Door de gekantelde werkwijze (uitgaan van wat mensen wél kunnen) gaan we meer aanspraak maken op de eigen kracht van de burger die ondersteuning nodig heeft en van de samenleving zelf. Ook met de ondersteuning van een vrijwilliger worden mensen in staat gesteld de eigen regie over hun leven te houden.

Eigen kracht is ook de inzet voor anderen. We gaan daarom ervaring op doen met wederkerigheid als onderdeel van 'het Gesprek'. Dit houdt in dat we met de burger die om ondersteuning vraagt, bespreken of hij/zij kan bijdragen aan het compenseren van een beperking van een ander of dat hij/zij wellicht kan bijdragen aan de leefbaarheid in de buurt. Wederkerigheid zien we als een van de middelen om sociale participatie te stimuleren. Het zal vermoedelijk geen verplichting worden. We gaan er vanuit dat de meeste mensen graag een nuttige bijdrage willen leveren aan de samenleving, als dit binnen hun mogelijkheden ligt.

Omdat het beroep op de vrijwilliger de komende jaren groter wordt, wil de gemeente Lisse vrijwilligerswerk stimuleren en ondersteunen. Het vrijwilligersbeleid versterken en moderniseren staat de komende jaren centraal. Daarbij willen we rekening houden met twee ontwikkelingen. Ten eerste is er volgens het SCP¹ sprake van een nieuwe vrijwilligersidentiteit. Dit houdt in dat de vrijwilliger moeilijker te binden is voor langere tijd, sterker geleid wordt door de persoonlijke interesse in de actuele agenda, mondiger is en vaker redeneert vanuit een ruilrelatie. Deze ontwikkeling vraagt van organisaties een andere rol om een aansluiting te vinden tussen vraag en aanbod. In de tweede plaats zien we dat eisen die gesteld worden aan vrijwilligersorganisaties groeien en dat dit gepaard gaat met professionalisering. Ook tijdens de Lissese Wmo conferentie van 4 juni '12 werd het belang van professionalisering meerdere malen door organisaties genoemd. Dit vraagt om goede deskundigheidsbevordering van vrijwilligers.

Het doel van het vrijwilligersbeleid is te zorgen dat vrijwilligers ondersteund worden zodat zij in staat zijn hun werkzaamheden te (blijven) doen op een manier die bij hen past. Het Servicepunt Vrijwilligers Lisse, ondergebracht bij de Stichting Welzijn Hillegom, is een belangrijke partner van de gemeente Lisse in de uitvoering van het vrijwilligersbeleid.

Deze punten staan de komende vier jaar centraal in ons vrijwilligersbeleid:

a. *Zorgen dat er mogelijkheden zijn om wederkerigheid in te vullen.*

Om wederkerigheid mogelijk te maken is het nodig dat Lokaal Loket Lisse daar op een respectvolle manier tijdens het Gesprek aandacht aan geeft (zie paragraaf 3.1). Een deel van de burgers zullen na het Gesprek hulp nodig hebben bij het vinden van passend vrijwilligerswerk. Bovendien is er een gevarieerd aanbod van de mogelijkheden voor vrijwilligerswerk nodig.

b. *Vrijwilligersondersteuning versterken en moderniseren.*

De maatschappelijke ontwikkelingen zoals de nieuwe vrijwilliger vragen om continue aanpassen van de vorm van ondersteuning. Het beoogde effect van vrijwilligersondersteuning is dat in de toekomst vraag en aanbod van vrijwilligerswerk beter op elkaar aansluiten (bijvoorbeeld door te zorgen dat er meer laagdrempelige en eenmalige vormen van vrijwilligerswerk komen). Om een goede aansluiting te vinden tussen vrijwilligers en laagdrempelige vormen van vrijwilligerswerk zijn we in 2010 gestart met de Beursvloer Bollenstreek Noord. Op de "beursvloer" worden vrijwilligersklussen gematcht en "verhandeld". In feite is het een confrontatie van de vraag uit de zorg, cultuur- en sportsector met de aanbieders zoals het bedrijfsleven of de overheid. Na het succes in 2010, willen we de beursvloer elke twee jaar laten plaatsvinden. De gemeente Lisse zal meedoen als medeorganisator en als aanbieder om een match te realiseren.

¹ Uit Toekomstverkenning vrijwillige inzet 2015, SCP 2007

c. Deskundigheidsbevordering van vrijwilligers versterken.

Vrijwilligersorganisaties willen graag goede deskundigheidsbevordering voor hun vrijwilligers. Het kan hier gaan om training in activiteiten die voor verenigingen in het algemeen van belang zijn, zoals bestuursvaardigheden, communiceren en PR, of om meer specifieke deskundigheidsbevordering.

d. Vrijwilligerspotentieel optimaal benutten.

De druk op vrijwilligers neemt toe en naar verwachting zijn er in de toekomst meer vrijwilligers nodig. Daarnaast vinden we sociale activering en participatie belangrijk. We willen daarom het potentieel aan nieuwe vrijwilligers optimaal benutten. De komende jaren gaan we dat doen door in te zetten op wederkerigheid en actieve werving van vrijwilligers onder de jongere ouderen en jonge vrijwilligers.

Een grote groep binnen het vrijwilligerswerk is 55 jaar en ouder. Veel ouderen maken zich al nuttig in het vrijwilligersleven, bijvoorbeeld bij een kerk of vereniging. Maar er zijn ook ouderen die problemen ervaren bij het doen van vrijwilligerswerk deze mensen kunnen een steuntje in de rug gebruiken. Het activerend huisbezoek kan een middel zijn om ouderen te wijzen op de mogelijkheden van vrijwilligerswerk. Zo kunnen senioren zo lang mogelijk meedoen in de Lissese samenleving. (Het activerend huisbezoek is verder uitgewerkt in 4.2). Voor de werving van jonge vrijwilligers is de maatschappelijke stage een goede mogelijkheid. Het primaire doel van een maatschappelijke stage is jongeren tijdens hun schooltijd kennis te laten maken met de samenleving. De gemeente Lisse ziet als bijkomend doel van maatschappelijke stage dat jongeren de belangstelling ontwikkelen om later zelf vrijwilligerswerk te doen. De maatschappelijke stage leerling van vandaag is immers de vrijwilliger van morgen.

e. Promoten en waarderen van het vrijwilligerswerk in Lisse.

Vrijwilligers zijn belangrijk voor de samenleving en daarom wil de gemeente Lisse waardering blijven uiten voor vrijwilligers. We willen in de komende jaren het waarderen van vrijwilligers gaan combineren met het promoten van vrijwilligerswerk. Door meer bekendheid te geven aan vrijwilligerswerk hoopt de gemeente nog meer burgers te kunnen stimuleren om zich als vrijwilliger in te zetten.

Actiepunten

1. We maken nieuwe subsidieafspraken met Stichting Welzijn Hillegom over het Servicepunt Vrijwilligers Lisse. Daarin nemen we de speerpunten voor vrijwilligersbeleid op.
2. We vragen het Servicepunt Vrijwilligers Lisse van Stichting Welzijn Hillegom en vrijwilligersorganisaties een aanbod voor wederkerigheid te ontwikkelen.
3. Elke twee jaar organiseren we in samenwerking met de Bollenstreekgemeenten, de Lions Club Bollenstreek en het Servicepunt Vrijwilligers Lisse een beursvloer.
4. We vragen het Fioretticollege maatschappelijke stages vooral in te zetten op sociale samenhang, de leefomgeving en omzien naar elkaar.
5. Wij evalueren hoe wij vrijwilligers waarderen en passen dat zo nodig aan.

3 Eigen kracht van burgers aanspreken

In de regionale nota is gekozen voor de Kanteling: uitgaan van wat de burger zelf kan en maatwerk bij het bieden van ondersteuning door middel van het Gesprek. Dit hoofdstuk beschrijft het lokale beleid van Lisse om dit te bereiken. Hoe gaan we de kracht van burgers met een beperking aanspreken als ze een vraag om ondersteuning hebben? Wat gaan we doen om het Gesprek in te voeren in Lisse?

3.1 Het Gesprek

Uitgaan van de zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid van de inwoners staat centraal. De ondersteuning aan mensen met een beperking willen we vooral richten op de wijze waarop de inwoner kan participeren. De behoefte staat daarbij centraal en niet het aanbod. Een samenhangend ondersteuningsaanbod voor een individuele inwoner, maatwerk, moet afgestemd zijn op zijn individuele leven en mogelijkheden. De gemeente en de (professionele) partners moeten zorgen dit maatwerk geboden wordt.

In het Gesprek wordt de vraag verhelderd. Er wordt nu nog erg uitgegaan van aanbodgericht denken. Er zal daarom een omslag plaats vinden naar wat men in het eigen leven kan, wil of nodig heeft. De middelen die gebruikt zullen worden om dit Gesprek te ondersteunen (het te ontwikkelen format) wordt opgezet vanuit de benadering eigen kracht. In bepaalde situaties kan gebruik gemaakt worden van de inzet van Eigen Kracht Conferenties², een methode die daarvoor beschikbaar is. Hiervoor maken wij afspraken met diverse professionele organisaties.

Uitgangspunten voor het Gesprek

- Vanuit het Lokaal Loket Lisse (een van de partijen in de front- of backoffice) wordt een Gesprek gevoerd;
- Het Gesprek vindt zo spoedig mogelijk na het verzoek plaats, in spoedgevallen in dezelfde week, in andere situaties binnen 4 weken;
- Betrokkene kan zich laten begeleiden of een of meer mensen voor het Gesprek uitnodigen. Informatie van mantelzorgers of anderen kan een onderdeel zijn van de analyse. De wens van betrokken is hierbij leidend;
- Als betrokkene niet in kan stemmen met de uitkomst van het Gesprek (het arrangement of gespreksverslag) kan een second opinion worden gevraagd. Er kan dan een Gesprek met een ander persoon van het Lokaal Loket Lisse gevoerd worden.

Als iemand informatie over ondersteuning wil hebben of een aanvraag hiervoor wil doen, is het Lokaal Loket Lisse de ingang. Hier wordt informatie, advies en cliëntondersteuning geboden en kunnen ook aanvragen voor (individuele) voorzieningen gedaan worden.

² In een Eigen Kracht-conferentie komt het sociaal netwerk van iemand die ondersteuning nodig heeft, bijeen om samen een plan te bedenken. Een onafhankelijk coördinator helpt bij de voorbereiding van de conferentie. De cliënt heeft met zijn sociaal netwerk zo zeggenschap en regie over de aanpak.

De partners van Lokaal Loket Lisse van de diverse organisaties voeren al gesprekken met mensen die tot hun doelgroep horen en geven informatie en advies. Dit vindt plaats in het Lokaal Loket maar ook op andere locaties bv. bij de eigen organisatie.

Binnen de partners in het Lokaal Loket Lisse kan een onderscheid gemaakt worden in kernpartners (frontoffice) en schilpartners (backoffice). De kernpartners hebben een vaste rol in het Lokaal Loket, zowel in de fysieke bezetting van het loket als de contacten met (potentiële) klanten vanuit hun doelgroep en het voeren van gesprekken. De schilpartners kunnen ingeroepen worden om hun specifieke deskundigheid maar ook om in complexe zaken advies te geven of af te stemmen. Er kan immers al contact zijn of kennis over de betreffende situatie.

Het Lokaal Loket Lisse bestaat uit een netwerk van de volgende kernpartners(frontoffice):

- De lokale welzijnsorganisaties **Stichting Welzijn Ouderen Lisse** (ouderenadviseur) en **Stichting Welzijn Hillegom** (mantelzorgondersteuning). De rol van het welzijnswerk in het netwerk is tweeledig. Er is een signalerende rol en er worden onderdelen van het ondersteuningsarrangement (algemene en collectieve voorzieningen) geboden.
- **Kwadraad (AMW)** is een laagdrempelige eerstelijns voorziening die zich richt op mensen met psychosociale problematiek. Voor veel burgers is het maatschappelijk werk een logische eerste stap naar ondersteuning.
- De **Intergemeentelijke Sociale Dienst Duin en Bollenstreek (ISD)** verzorgt de toegang tot en verstrekking van individuele voorzieningen en inkomensondersteuning. Ook schuldhulpverlening wordt door de ISD uitgevoerd.
- **DSV en Marente**. Deze zorgaanbieders bieden o.a. hulp bij het huishouden en hebben daarmee al enig zicht op een groep potentiële vragen van inwoners.
- De **coördinator** van het loket (gedetacheerd door Marente naar gemeente) zorgt voor coördinatie, sturing, planning en scholing van alle partners die zorgen voor de dagelijkse bezetting van het loket.

Tot de schilpartners (backoffice) horen:

- **MEE** biedt cliëntondersteuning aan mensen met een lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke beperking, of mensen met autisme. Juist in complexe situaties kan (tijdelijke)ondersteuning van MEE nuttig zijn om de situatie in kaart te brengen en de burger te helpen bij het krijgen en behouden van ondersteuning en zorg.
- **Stek** (woningbouwcorporatie) heeft een belangrijke rol in de signalering van probleemsituaties. Door aanwezigheid 'in de wijk' maar vooral doordat zij contact hebben met hun huurder is er vaak ook inzicht.

De volgende partners zullen (meer) betrokken worden als schilpartners:

- **GGZ** (Geestelijke Gezondheidszorg) biedt ondersteuning aan mensen met psychiatrische problemen.
- **GGD** heeft de vangnetfunctie voor mensen met complexe problemen. Het meldpunt zorg en overlast wordt uitgevoerd door de GGD. Dit maakt de GGD een partner in het integraal netwerk.

Wanneer de decentralisatie van de AWBZ een feit is geworden, zullen we onderzoeken of ook andere organisaties betrokken moeten worden als (schil) partner. Zo denken we bijvoorbeeld aan organisaties die de doelgroep met een verstandelijke beperking bedient.

Het Lokaal Loket heeft zich de afgelopen jaren steeds meer ontwikkeld tot een centraal punt waar

de partners samenwerken. Een logische stap is dat vanuit het Lokaal Loket het Gesprek gevoerd wordt. Hiervoor zullen afspraken gemaakt worden met de organisaties die een aandeel in het Lokaal Loket hebben. De kernpartners werken daartoe samen in een stuurgroep. Met de schilpartners worden afspraken gemaakt gericht op de nieuwe aanpak.

Omdat de diverse partners nu al cliëntgesprekken voeren met mensen uit hun doelgroep wordt verwacht dat het vooral gaat om een andere wijze van werken en dat het vooralsnog niet nodig is om de formatie uit te breiden. Niet voorzien kan worden of een andere aanpak leidt tot een aanzuigende werking.

Uitvoering geven aan de Kanteling betekent een andere wijze van (samen)werken en een andere houding naar de cliënt. Vooral goed luisteren en kijken naar de eigen kracht, hulpverleners moeten meer op hun handen zitten. Daarvoor wordt een scholings/trainingstraject georganiseerd voordat gestart wordt met het voeren van (keukentafel)Gesprekken.

Voor de uitwisseling van informatie tussen de diverse partners wordt gekeken naar welke eisen een breed georiënteerd digitaal cliëntvolgsysteem moet voldoen. Waar zowel de kernpartners als de schilpartners gebruik van kunnen maken. Uitgangspunt is om informatie die bekend is uit te kunnen wisselen zodat de cliënt zo min mogelijk wordt geconfronteerd met vragen die al door een ander zijn gesteld.

Vanuit het Lokaal Loket wordt een integraal arrangement geboden aan betrokkene. Doordat diverse partijen samenwerken is er brede kennis aanwezig van het aanbod. Er kan ook snelle levering van het aanbod gerealiseerd worden of een aanvraag voor een individuele voorziening gedaan worden. In het Lokaal Loket worden signalen uit de Gesprekken gebundeld. Het kan bijvoorbeeld gaan om het ontbreken van een passend of toereikend aanbod. Deze signalen kunnen input leveren voor het overleg dat met diverse aanbieders gevoerd wordt. Hiermee wordt beoogd zo veel mogelijk maatwerk te bieden.

Met de uitvoering van het Gesprek worden de functies van het Lokaal Loket uitgebreid. Voor alleen het bieden van informatie is niet altijd een Gesprek nodig, dit kan bv. digitaal, via website of email, en telefonisch. Het loket is aangesloten op de landelijke website www.regelhulp.nl. Er zijn en worden verschillende digitale mogelijkheden ontwikkeld. Zo bestaat een app die ondersteuning biedt. Het Lokaal Loket Lisse zal bekijken of de huidige middelen voldoende aansluiten bij de gekantelde aanpak of dat nieuwe middelen gewenst c.q. nodig zijn.

Naast het Lokaal Loket Lisse functioneert een zorgnetwerk en een ouderenadviesnetwerk. Het zorgnetwerk is gericht op hulpverlening in complexe probleemsituaties of aan zogenaamde zorgmijders. Het ouderenadviesnetwerk richt zich op kwetsbare ouderen. We zullen zorgen dat de aanpak van het Lokaal Loket aansluit op die van de andere netwerken en zo nodig netwerken aanpassen aan de nieuwe situatie. Paragraaf 4.1 gaat verder in op het adviesnetwerk.

Actiepunten

1. We gaan met de partners van het Lokaal Loket Lisse afspraken maken over de aanpak van het Gesprek, dit wordt vastgelegd in een uitvoeringsplan.
2. We gaan afspraken maken met organisaties over gebruik methodiek Eigen Kracht Conferenties, of een methode daaraan gelijkwaardig.
3. Het Lokaal Loket Lisse gaat onderzoeken of de digitale mogelijkheden van Lokaal Loket Lisse aansluiten bij de gekantelde aanpak, en waar nodig wordt het digitaal loket (verder) gekanteld.

3.2 Mantelzorgondersteuning

Mantelzorg is zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt gegeven aan een hulpbehoevende door één of meerdere leden van diens directe omgeving, waarbij de zorgverlening direct voortvloeit uit de sociale relatie³. Mensen die langdurig en onbetaald zorgen voor een chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevend familielid, vriend of kennis noemen we dus mantelzorgers.

Mantelzorgers zijn belangrijk voor onze samenleving. Hun inzet is onmisbaar en zonder mantelzorgers zou de zorg onbetaalbaar worden. Door ontwikkelingen als de vergrijzing, vermaatschappelijking van de zorg en een toename van het aantal mensen dat werkt, neemt de druk op de mantelzorger de komende jaren toe. Bovendien gaat de gemeente door de kanteling een groter appèl doen op de eigen kracht van inwoners en hun sociale netwerk, voordat professionele ondersteuning wordt gegeven. Hiermee neemt de druk ook op het sociaal netwerk om mantelzorger te worden of om meer mantelzorg te gaan verlenen ook toe. Het belang van mantelzorg én de toenemende druk op de mantelzorg maakt dat de gemeente Lisse mantelzorgers wil ondersteunen.

Door het creëren van goede randvoorwaarden voor mantelzorgers willen we mensen stimuleren om hulp en zorg aan hun naaste te (blijven) geven. We willen voorkomen dat mensen door het geven van mantelzorg niet meer participeren in de samenleving. De randvoorwaarden dienen ook als preventie om overbelasting van de mantelzorger te voorkomen en als ondersteuning om zo nodig, de draaglast van de mantelzorger te verminderen. De randvoorwaarden zijn gebaseerd op de basisfuncties van Mezzo⁴. We willen de komende jaren extra aandacht geven aan de basisfuncties: informatie, advies en begeleiding.

Natuurlijk is niet iedere mantelzorger overbelast en heeft ook niet iedere mantelzorger behoefte aan ondersteuning. Het is belangrijk dat deze groep wel weet waar ze terecht kan als de zorg zwaarder wordt en er wel een ondersteuningsbehoefte is. Het is daarom van belang om preventief in te zetten op mantelzorgondersteuning om zo overbelasting in de toekomst te voorkomen. Als het goed gaat met de mantelzorger, dan gaat het vaak ook beter met degene voor wie die mantelzorger zorgt.

De gemeente heeft samen met haar partners; Stichting Welzijn Hillegom, Stichting Welzijn Ouderen Lisse en het Lokaal Loket Lisse, afgelopen jaren veel gedaan op het gebied van mantelzorgondersteuning; zo is in de afgelopen 4 jaar de informatievoorziening over mantelzorg verbeterd en is er meer erkenning en waardering. De komende jaren willen we mantelzorgers nog beter bereiken, de ondersteuning versterken en de samenwerking tussen diverse partijen verder verbeteren. Dit zijn daarbij onze speerpunten:

a. *Mantelzorgers bereiken via het zorgpad dat de verzorgde bewandelt.*

Het is belangrijk dat de ondersteuning van mantelzorgers onderdeel is van de reguliere zorg en

³ De gemeente Lisse volgt de definitie die door de Nationale Raad voor de Volksgezondheid is vastgesteld.

⁴ Om gemeenten te ondersteunen bij het uitvoeren van prestatieveld 4 van de Wmo zijn de basisfuncties mantelzorg ontwikkeld: 1) informatie 2) Advies en begeleiding 3) emotionele steun 4) educatie 5) praktische hulp 6) respijtzorg 7) financiële tegemoetkoming 8) Materiele hulp.

hulpverlening. Uit onderzoek blijkt dat het wenselijk is om bij ondersteuning van mantelzorg integraal en systeemgericht te werken. Deze benadering gaat ervan uit dat interventies bij problemen of ziekte niet alleen gericht moeten zijn op de zorgvrager maar ook op het systeem. Onder het systeem wordt de directe omgeving van de zorgvrager bedoeld. Uit de praktijk blijkt dat er vaak alleen oog is voor de hulpvrager en niet voor het hele systeem. Door bij aanmelding van een cliënt ook al oog te hebben voor de mantelzorger en zijn of haar problemen kan er preventief worden ingezet op mantelzorgondersteuning. Zo kan er tijdens het eerste contact al informatie aan de mantelzorger worden verstrekt.

- b. *Mantelzorgondersteuning beter afstemmen op de persoonlijke behoefte van de mantelzorger.*
Uit het onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau blijkt dat de ondersteuningsvraag van bijzondere mantelzorgers heel specifiek en persoonlijk is. Om een goede aansluiting te vinden tussen de persoonlijke behoefte van de mantelzorger en de zorgvrager is de gemeente in 2012 gestart met een Pilot het Mantelplan. Het Mantelplan is een digitale manier waarin betrokkene of iemand uit zijn netwerk de vraag en de praktische invulling van vrijwilligers en eventueel professionals aan elkaar te verbinden. Na een proefperiode van een jaar moet blijken of het Mantelplan een succes is en of er een vervolg aan wordt gegeven.
Door tijdens het Gesprek (zoals beschreven in paragraaf 3.1) aandacht te hebben voor de wensen en behoefte van de mantelzorger kan de mantelzorgondersteuning worden afgestemd op de individuele behoefte. Als blijkt dat het huidige aanbod niet toereikend is, gaat de gemeente in samenwerking met aanbieders van mantelzorgondersteuning nieuw aanbod ontwikkelen.
- c. *Mantelzorgers waarderen en erkennen*
De gemeente Lisse heeft veel waardering voor de inzet van mantelzorgers. Dit blijven we uiten door het uitreiken van mantelzorgspelden. Daarnaast willen we een nieuwe vorm die tegelijkertijd ook mantelzorgondersteuning is. Daarom starten we "samen op respijt". Om de zorg vol te kunnen houden heeft de mantelzorger ook tijd voor zichzelf nodig. Veel mantelzorgers geven echter aan dat het moeilijk is om de zorg uit handen te geven. "Samen op respijt" is bedoeld voor het hele gezin en/of directe omgeving. Volgens het Tympanaan instituut kan "samen op respijt" bijdragen aan het herstel van het evenwicht binnen een zorgrelatie. Deze dag/middag staat in het teken van ontspanning met elkaar (zowel voor de mantelzorger als de zorgvrager). Hierbij staan de volgende elementen centraal: lotgenotencontact, waardering en erkenning voor de mantelzorger.
- d. *Planologisch faciliteren van woonruimte om mantelzorg mogelijk te maken.*
Door het faciliteren van woonruimte kan de zorgvrager in de buurt van de mantelzorger wonen. Het faciliteren van huisvesting heeft verschillende voordelen. Denk hierbij aan het langer zelfstandig wonen en het voorkomen van eenzaamheid. De gemeente Lisse maakt het planologisch faciliteren van woonruimte mogelijk door dit in de bestemmingsplannen vast te leggen.

Actiepunten

1. We maken (hernieuwde) subsidieafspraken met Stichting Welzijn Hillegom over mantelzorgondersteuning. Daarin nemen we de speerpunten voor mantelzorg op.
2. We evalueren met Mantelplan B.V. het Mantelplan. Bij een positieve uitslag krijgt Mantelplan een vervolg.

3. Medewerkers van het Lokaal Loket Lisse worden getraind om systeemgericht te werken via het Gesprek.
4. We gaan jaarlijks met de mantelzorgconsulent van Stichting Welzijn Hillegom, Stichting Welzijn Ouderen Lisse en het Lokaal Loket Lisse evalueren of het aanbod van mantelzorgondersteuning toereikend is en zo nodig vragen we maatschappelijke organisaties nieuw aanbod te ontwikkelen.

4 Aandacht voor kwetsbare burgers

Eigen kracht staat centraal in deze nota. Toch weten we ook dat niet iedereen op eigen kracht kan deelnemen aan de samenleving. De een heeft meer ondersteuning nodig dan de ander. Dit hoofdstuk gaat over ons beleid ten aanzien van voorzieningen om mensen deze ondersteuning te bieden.

4.1 Mensen met een beperking

Mensen met een beperking zijn mensen met lichamelijke, verstandelijke en/of psychische beperkingen⁵ waardoor zij in de samenleving tegen belemmeringen aanlopen. Voor deze doelgroep zijn specifieke maatregelen nodig om te kunnen participeren.

We willen dat iedereen mee kan doen aan de samenleving, ook de mensen met een beperking. Hierbij gaan we uit van de eigen kracht van burgers en hun netwerk. Voor mensen met een beperking is participatie vaak niet vanzelfsprekend. Veel mensen kunnen dan een beroep doen op mensen om hun heen (het sociale netwerk). Er zijn ook mensen die een klein sociaal netwerk of helemaal geen netwerk hebben, in dat geval moet er gezocht worden naar de mogelijkheid om een netwerk op te bouwen. We willen dan ook maatschappelijke organisaties stimuleren zich in te zetten op het versterken en uitbreiden van het sociale netwerk.

Voor mensen waar de hulp uit het sociaal netwerk niet toereikend is wordt er een beroep gedaan op de professionele ondersteuning. De professionals gaan gekanteld werken. Essentieel voor gekanteld werken is een zorgvuldige inventarisatie van de vraag van de cliënt. Het is belangrijk om inzicht te krijgen in de vraagpatronen bij de verschillende groepen inwoners. Het gaat om bundeling van overeenkomende behoeften. Deze informatie is noodzakelijk om sturing te geven aan het collectief aanbod van professionele partners.

Tijdens de Lissese Wmo conferentie van 4 juni 2012 is geconstateerd dat er een breed aanbod is in Lisse. Het aanbod is echter versnipperd en er is weinig samenhang. Partijen hebben aangegeven meerwaarde te zien in het realiseren van een samenhangend aanbod en willen daarin samenwerken. We nemen het initiatief om met lokale en regionale partijen overleg te voeren over een samenhangend aanbod. Uitgangspunt is eigen kracht, eigen regie en het zelf oplossend vermogen van inwoners. Daarbij willen we aan de orde stellen of bestaande voorzieningen voor specifieke doelgroepen voor meer doelgroepen beschikbaar kunnen zijn. Hierbij is te denken aan

⁵ Dit geldt ook voor mensen voor wie de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) is bedoeld.

het steunpunt van het Raamwerk gebruiken voor ontmoetingsactiviteiten, het aanbod van de zorgcentra Berkhout en Rustoord (nog beter) benutten voor mensen uit de buurt.

Actiepunten

1. We stimuleren maatschappelijke organisaties zich in te zetten op het versterken van sociale netwerken.
2. We nodigen de belangrijkste partners in Lisse op het gebied van wonen zorg en welzijn uit, voorzieningen voor ondersteuning van mensen met een beperking in beeld te brengen en een dekkend aanbod voor alle doelgroepen te organiseren.
3. Actualiseren van Wonen, Zorg en Welzijn beleid. De beleidsvisie van Wonen, Zorg, en Welzijn wordt in het najaar van 2012 geactualiseerd.

4.2 Kwetsbare ouderen

Kwetsbaarheid bij ouderen is een proces van het opeenstapelen van lichamelijke, psychische en/of sociale tekorten in het functioneren, dat de kans vergroot op ernstige gezondheidsproblemen. Kwetsbare ouderen zijn vaak hoogbejaard, alleenstaand en ze komen vaak uit de lage sociaal economische klasse. Doorslaggevend bij kwetsbaarheid is het hebben van meer dan één aandoening (multi-morbiditeit) en het hebben van functiebeperkingen in bewegen.⁶ Kwetsbare ouderen ondervinden problemen bij het uitvoeren van allerlei dagelijkse activiteiten. Kwetsbaarheid is dus iets anders dan ouderdom. Ons doel is dat ouderen hun zelfredzaamheid zo lang mogelijk behouden.

De gemeente Lisse is een relatief "grijze" gemeente. Het aantal inwoners van 65 jaar of ouder ligt boven het regionale en landelijke gemiddelde. Dementie, eenzaamheid en depressiviteit zijn veel voorkomende problemen bij ouderen. Het is daarom belangrijk om preventief in te zetten en daar waar mensen problemen ervaren zorgen voor adequate ondersteuning. De volgende punten uit het bestaande ouderenbeleid gaan we continueren en in een nieuw jasje steken:

1. Signaleren kwetsbaarheid/adviseren /informereren

Een belangrijk punt in het ouderenbeleid blijft het tijdig signaleren van kwetsbaarheid en eenzaamheid. De Stichting Welzijn Ouderen Lisse signaleert eenzaamheid en kwetsbaarheid onder andere door middel van huisbezoeken. We willen het signalerend huisbezoek gaan omzetten in een activerend huisbezoek⁷ en zullen de Stichting Welzijn Ouderen Lisse vragen hieraan vorm te geven. Hiermee veranderen we het doel van de huisbezoeken, met de oudere wordt actie ondernomen om de ervaren problemen aan te pakken. Ook zal de Stichting Welzijn Ouderen Lisse informatie en voorlichting blijven geven en elke twee jaar de Seniorenmarkt organiseren.

2. Adviesnetwerk voor ouderen

Het Adviesnetwerk voor Ouderen is een instrument om signalen van problemen van kwetsbare ouderen op te pakken en de hulp aan deze ouderen te verbeteren. We vragen de partners van het Adviesnetwerk de slagkracht van het netwerk te vergroten en nog meer resultaat- en oplossingsgericht te gaan werken. Verder is het ook onze ambitie om op termijn het Adviesnetwerk voor Ouderen in te zetten voor een bredere doelgroep. Hierbij wordt ook gekeken naar overlap met het Gesprek en/of het Zorgnetwerk.

⁶ Definitie volgens het Sociaal Cultureel Planbureau

⁷ De term activerend huisbezoek moet breed worden opgevat, er is nog geen expliciete keuze gemaakt voor de methode Activerend Huisbezoek. De SWOL wordt gevraagd een voorstel te doen om het huisbezoek een meer activerend karakter te gaan geven."

3. *Activiteiten en dienstverlening: vraaggericht aanbod*

We blijven het belangrijk vinden dat ondersteuning aan kwetsbare ouderen aansluit bij de vraag van de cliënt. De vraag van de oudere is leidend en niet het aanbod. Ook het welzijnswerk moet aansluiten bij de vraag van ouderen. De activiteiten en dienstverlening die door de gemeente worden gesubsidieerd, moeten zich richten op het bevorderen van zelfstandigheid en weerbaarheid van kwetsbare ouderen. Daarbij passen ook activiteiten die eenzaamheid en afhankelijkheid tegengaan.

4. *Wonen en woonomgeving: actualisatie van de Wonen, Zorg en Welzijn beleidsvisie*

De beleidsvisie van Wonen, Zorg en Welzijn wordt in het najaar van 2012 geactualiseerd en aangepast aan de nieuwe inzichten. Dit wordt gedaan door het aanbieden van passende cursussen en/of activiteiten, en wanneer noodzakelijk worden de woningen aangepast. Dit zou kunnen door het zogenaamd "opplussen" van woningen.

Het volgende speerpunt wordt hieraan toegevoegd:

5. *Meer focus op ondersteuning in de ketenzorg dementie*

Dementie is een ziekte die steeds vaker voorkomt omdat de bevolking vergrijsd. Mensen met dementie leven gemiddeld 8 jaar met de ziekte, waarvan 6 jaar thuis. Er is meer aandacht voor deze groep nodig, niet alleen omdat het aantal mensen met dementie stijgt maar ook om goede op elkaar afgestemde ondersteuning te bieden. De zorg moet goed afgestemd worden op ondersteuning vanuit de Wmo. We noemen dit een sluitende ketenzorg voor mensen met dementie.

Actiepunten

1. Stichting Welzijn Ouderen Lisse gaat het signalerend huisbezoek omzetten naar activerend huisbezoek.
2. Met de partners van het Adviesnetwerk voor Ouderen gaan we het Adviesnetwerk verder optimaliseren en afstemmen op het Zorgnetwerk en Lokaal Loket Lisse.
3. We evalueren met maatschappelijke organisaties of de dienstverlening voor mensen met dementie in Lisse toereikend is en zo nodig vragen we maatschappelijke organisaties nieuw aanbod te ontwikkelen.

4.3 Brede welzijnsorganisatie

We streven naar een goed aanbod van ondersteuning aan alle kwetsbare inwoners van Lisse. Dit vraagt om een betere samenwerking tussen organisaties die ondersteuning bieden. Verder is een welzijnsorganisatie nodig die verschillende onderdelen van de Wmo op elkaar af stemt en met elkaar verbindt. Dit zou ook een regionale organisatie kunnen zijn. Met een brede welzijnsorganisatie kunnen we het huidige aanbod in Lisse verbreden, zodat meer doelgroepen bereikt worden. De meerwaarde van een brede welzijnsorganisatie zit daarnaast ook in het kunnen realiseren van contact tussen verschillende doelgroepen en het kunnen combineren van voorzieningen.

Actiepunt:

1. Onderzoeken op welke wijze het welzijnswerk georganiseerd kan worden, uitgaande van een breed en efficiënt aanbod aan diensten en activiteiten uitgevoerd door een brede welzijnsorganisatie.

5 De aanpak

Wat we willen bereiken en wat we daarvoor gaan doen is in de vorige hoofdstukken beschreven. Dit hoofdstuk geeft aan met welke middelen we de geplande activiteiten gaan uitvoeren.

5.1 Rollen en taken

De rol van de gemeente Lisse is die van netwerkpartner, regievoerder en vaak ook financier. Het beleid uit deze nota zal de komende jaren richtinggevend zijn voor onze samenwerking met aanbieders van ondersteuning. We gaan dit beleid uitwerken tot concrete plannen en activiteiten en zullen maatschappelijke organisaties uitnodigen met voorstellen te komen. Vervolgens zal de gemeente maatschappelijke organisaties vragen de plannen en activiteiten uit te voeren.

Bij de uitvoering van deze nota hechten we belang aan goede samenwerking. Met de andere gemeenten uit de Duin- en Bollenstreek, de Intergemeentelijke Sociale Dienst Duin en Bollenstreek zullen we werken aan het omvormen van individuele voorzieningen naar collectieve voorzieningen. Daarbij zullen we ook maatschappelijke organisaties betrekken. Met de Lokaal Loket partners en buurgemeenten gaan we het Gesprek realiseren. Met de gemeente Hillegom willen we de beleidsmatige samenwerking op het gebied van het welzijnswerk intensiveren. Tot slot werken we actief mee aan projecten en samenwerkingsverbanden in de regio Holland Rijnland in de voorbereidingen op de decentralisaties Awbz, Wet werken naar vermogen en Jeugdzorg.

Tijdens het opstellen van deze nota heeft de Wmo-adviesraad een belangrijke rol gehad. Ook in de toekomst willen we een brede adviesraad blijven houden. Daarmee geven we vorm aan de wettelijke verplichting cliënten te consulteren over Wmo-beleid. In het kader van deregulering en duidelijke rolverdeling gaan we de rollen van de Wmo-adviesraad en de Seniorenraad heroverwegen. Dit zullen we samen met de Wmo-adviesraad en de Seniorenraad gaan doen.

Een ander middel voor burgerparticipatie zijn de buurtplatforms. Deze buurtplatforms blijven bestaan. Zij zijn namelijk een belangrijk middel om contact te onderhouden met inwoners van Lisse, hen te informeren over gemeentelijk beleid en inwoners te stimuleren tot sociale participatie.

Er zijn meer vormen mogelijk waarop burgers meedenken, adviseren of meebeslissen over gemeentelijk beleid in Lisse. De plannen voor burgerparticipatie zullen worden verwoord in de Participatienota, die naar verwachting eind 2012 zal uitkomen.

5.2 Monitoren

Het is lastig om te meten of ons beleid effect heeft. Immers sociale samenhang, leefbaarheid en deelname aan de samenleving zijn vooral een kwestie van beleving en niet van cijfers. Bovendien worden ontwikkelingen in de samenleving niet alleen bepaald door (gemeentelijk) beleid.

Dit neemt niet weg dat we de komende jaren de uitvoering van de nota zullen monitoren. Dit gaan

we jaarlijks op de volgende manier doen:

- Opstellen van de verplichte rapportage van prestatiegegevens aan de minister van Volksgezondheid Welzijn en Sport.
- Verzamelen van gegevens ten behoeve van de verplichte verantwoording aan burgers van Lisse, dit publiceren we op de gemeentelijke website.
- Uitvoeren van onderzoek naar cliënttevredenheid over voorzieningen maatschappelijke ondersteuning.

5.3 Financiën

Met de uitvoering van deze nota zijn kosten gemoeid. Naast de reguliere uitgaven voor de uitvoering van de Wmo zullen we kosten gaan maken voor:

- het omvormen van individuele voorzieningen
- het versterken van algemene en collectieve voorzieningen
- de invoering van het Gesprek
- communicatie

Dit vraagt om middelen voor derden en ambtelijke capaciteit.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten schat in dat door de Kanteling een besparing mogelijk is tussen 6 en 14% op de individuele voorzieningen en huishoudelijke verzorging samen. Voor Lisse is zou dat € 160.000 tot € 370.000 kunnen zijn. Bij het schrijven van deze nota is het niet bekend of en wanneer de decentralisatie van de Begeleiding uit de Awbz zal doorgaan. We houden er rekening mee dat dit wel gaat gebeuren. We zullen dan de besparing gebruiken om nieuwe taken uit te voeren en de groeiende vraag naar ondersteuning op te vangen.

Eerst zullen kosten gemaakt moeten worden om de hierboven geschetste besparing te kunnen realiseren. Deze kosten gaan we dekken op de volgende manier:

1. De integratieuitkering van het Rijk wordt volledig ingezet voor uitvoering van de Wmo.
2. Binnen de al begrote kosten en te ontvangen bijdragen van het Rijk voor nieuwe taken, worden middelen gezocht om nieuw beleid uit te voeren. Dit betekent het volgende:
 - a. De post Diensten bij Wonen met Zorg en de stelpost Wmo zullen aangewend worden voor het maken van meer algemene en collectieve voorzieningen, ter vervanging van individuele voorzieningen en voor de invoering van het Gesprek.
 - b. Als dit niet toereikend blijkt te zijn zal binnen het programma zorg en welzijn worden bezuinigd, dit kan tot gevolg hebben dat nieuwe voorzieningen gerealiseerd worden ten kosten van bestaande voorzieningen.
3. De kosten van de invoering van het Gesprek en communicatie zullen betaald worden uit het budget beschikbaar voor het Lokaal Loket Lisse. De kosten van loketpartners zijn opgenomen in de subsidies en/of begrotingen van desbetreffende organisaties.

De hierna volgende tabel geeft een overzicht van de kosten die met de uitvoering van de Wmo gemoeid zijn. De posten komen overeen met dat wat in de begroting 2013 is opgenomen en de laatste informatie uit de septembercircularis 2012.

Bij de tabel is de volgende opmerking te maken. Het is duidelijk dat het uit financieel oogpunt noodzakelijk is de Kanteling in te voeren. De stelpost Wmo is negatief, we komen dus tekort op het

bedrag dat we van het Rijk krijgen voor de uitvoering van de Wmo. Dit komt omdat rekening is gehouden met een groei van uitgaven voor individuele voorzieningen zoals die te verwachten is bij bestaand beleid. De invoering van de Kanteling moet daar verandering in gaan brengen.

Tabel: Overzicht kosten uitvoering van deze nota

Wmo, integratie uitkering		€ 2.012.000
Hulp bij het huishouden		
Hulp bij het huishouden	€	1.467.000
Uitvoeringskosten ISD	€	295.000
Nieuw aanbod algemene/ collectieve voorzieningen	€	25.000
Collectieve Preventie en Zorgvernieuwing GGZ	€	30.000
Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers		
Ondersteuning vrijwilligers	€	57.000
Ondersteuning mantelzorg	€	60.000
Overig		
Lokaal Loket Lisse	€	72.000
Wmo-adviesraad	€	3.000
Begeleiding onregelde gezinnen	€	14.000
Stelpost	€	- 11.000
Wmo: andere individuele voorzieningen		€ 1.113.000
Wmo-rolstoelen	€	173.000
Wmo-vervoersmiddelen	€	503.000
Wmo-woonvoorzieningen	€	221.000
Wmo-onderzoekskosten	€	7.000
Uitvoeringskosten ISD	€	209.000
Lokaal Ouderenbeleid		€ 360.000
Krantcafé	€	4.000
Subsidie SWOL	€	310.000
Subsidie Seniorenraad	€	2.000
Extra taken Ouderenbeleid	€	19.000
Subsidiabele activiteiten	€	25.000
Buurtgericht werken		€ 23.000
Buurtbudgetten	€	13.000
Organisatie buurtgericht werken	€	10.000
Overige		€ 283.000
Toegankelijkheid openbare gebouwen	€	8.000
Algemeen en jeugd maatschappelijk werk	€	270.000
Overige (kleine) subsidies	€	5.000
TOTAAL		€ 3.791.000

Naast de hier weer gegeven posten zijn er nog andere zaken die de gemeente financiert en die (indirect) bijdragen aan het doel van de Wmo. Denk aan sport, accommodaties, evenementen, activiteiten voor jeugd, vluchtelingenwerk en cultuur.

Bijlage 1 Planning uitvoering lokaal deel

§	Actiepunten	2013	2014	2015	2016
2.1	We bouwen het buurtgericht werken uit naar sociale participatie; de actiepunten worden vastgelegd in een jaarlijks actieplan.	x	x	x	X
2.1	We voeren plan van aanpak toegankelijkheid openbare gebouwen uit.	x			
2.2	We maken nieuwe subsidieafspraken met Stichting Welzijn Hillegom over het Servicepunt Vrijwilligers Lisse. Daarin nemen we de speerpunten voor vrijwilligersbeleid op.	X			
2.2	We vragen het Servicepunt Vrijwilligers Lisse van Stichting Welzijn Hillegom en vrijwilligersorganisaties een aanbod voor wederkerigheid te ontwikkelen.		X		
2.2	Elke twee jaar organiseren we in samenwerking met de Bollenstreekgemeenten, de Lions Club Bollenstreek en het Servicepunt Vrijwilligers Lisse een beursvloer.		x		x
2.2	We vragen het Fioretticollege maatschappelijke stages vooral in te zetten op sociale samenhang, de leefomgeving en omzien naar elkaar.	X			
2.2	Wij evalueren hoe wij vrijwilligers waarderen en passen dat zo nodig aan.	X			
3.1	We gaan met de partners van het Lokaal Loket Lisse afspraken maken over de aanpak van het Gesprek, dit wordt vastgelegd in een uitvoeringsplan.	x	x		
3.1	We gaan afspraken maken met organisaties over gebruik methodiek Eigen Kracht Conferenties, of een methode daaraan gelijkwaardig.	x	X		
3.1	Het Lokaal Loket Lisse gaat onderzoeken of de digitale mogelijkheden van Lokaal Loket Lisse aansluiten bij de gekantelde aanpak, en waar nodig wordt het digitaal loket (verder) gekanteld.			X	

3.2	We maken (hernieuwde) subsidieafspraken met Stichting Welzijn Hillegom over mantelzorgondersteuning. Daarin nemen we de speerpunten voor mantelzorg op.	X			
3.2	We evalueren met Mantelplan B.V. het Mantelplan. Bij een positieve uitslag krijgt Mantelplan een vervolg.	x	X		
3.2	Medewerkers van het Lokaal Loket Lisse worden getraind om systeemgericht te werken via het Gesprek.	x	x	x	x
3.2	We gaan jaarlijks met de mantelzorgconsulent van Stichting Welzijn Hillegom, Stichting Welzijn Ouderen Lisse en het Lokaal Loket Lisse evalueren of het aanbod van mantelzorgondersteuning toereikend is en zo nodig vragen we maatschappelijke organisaties nieuw aanbod te ontwikkelen.	x	x	x	x
4.1	We stimuleren maatschappelijke organisaties zich in te zetten op het versterken van sociale netwerken.	x			
4.1	We nodigen de belangrijkste partners in Lisse, op het gebied van wonen zorg en welzijn uit, voorzieningen voor ondersteuning van mensen met een beperking in beeld te brengen en een dekkend aanbod voor alle doelgroepen te organiseren.	x	x	x	x
4.1	Actualiseren van Wonen, Zorg en Welzijn beleid. De beleidsvisie van Wonen, Zorg, en Welzijn wordt in het najaar van 2012 geactualiseerd.	x			
4.2	Stichting Welzijn Ouderen Lisse gaat het signalerend huisbezoek omzetten naar activerend huisbezoek.	x			
4.2	Met de partners van het Adviesnetwerk voor Ouderen gaan we het Adviesnetwerk verder optimaliseren en afstemmen op het Zorgnetwerk en Lokaal Loket Lisse.	x	x		
4.2	We evalueren met maatschappelijke organisaties of de dienstverlening voor mensen met dementie in Lisse toereikend is en zo nodig vragen we maatschappelijke organisaties nieuw aanbod te ontwikkelen.	x	x	x	x
4.3	Onderzoeken op welke wijze het welzijnswerk georganiseerd kan worden, uitgaande van een breed en efficiënt aanbod aan diensten en activiteiten uitgevoerd door een brede welzijnsorganisatie.	x	x		

